

פתרון בחינת הבגרות בגאוגרפיה - נתי"ב

קיץ תשע"ה, 2015, שאלונים: 574, 057102
מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
 2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.
- הנבחנים נדרשו לענות על ארבע שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 2-5.*

שאלה 1- מיקום ועיצוב נוף

סעיף א'

מיקומה של אתיופיה ביבשת אפריקה הוא בצפון מזרח היבשת.

המדינות שגובלות בה הן:

- בצפון – אריטריאה
- בצפון מזרח – ג'יבוטי
- במזרח – סומליה
- בדרום – קניה
- במערב – סודן

סעיף ב'

אתיופיה שוכנת בקרבת מצר: **בב אל מנדב**.

החשיבות הבינלאומית של מצר זה: במצר זה עוברות אניות רבות, ולכן למדינה שנמצאת בסמוך לו, או שולטת עליו יש חשיבות רבה.

אתיופיה מתקשה להפיק תועלת מן היתרונות הכלכליים שיש בקרבה למצר ימי זה, בשל בעיות וסכסוכים שיש לה עם מדינות אחרות הנמצאות באזור. בנוסף, לאתיופיה אין חוף ים הנושק למצר, ולכן היא מקשה להפיק ממנו תועלת רבה.

סעיף ג'

התופעה הגאולוגית העיקרית שעצבה את הנוף באתיופיה היא: **לוחות טקטוניים**. באתיופיה יש מפגש של שני הלוחות, והם הלוח האפריקאי והלוח הסומלי.

שתי ההשפעות של תופעת הלוחות הטקטוניים על עיצוב הנוף במדינה:

השפעה ראשונה – אזורים המכוסים שפכי לבה בשל התפרצויות של הרי געש.

השפעה שנייה – היווצרות ימות בשל תנועת החלקה של הלוחות.

שאלה 2- הנילוס הכחול

סעיף א'

תוואי הזרימה של הנילוס הכחול באתיופיה ובסודן - זורם מאתיופיה לכיוון צפון מערב. הוא מתחיל באזור הר, זורם ברמה ומגיע לאזור העמק בסודן.

סעיף ב'

(1) משטר הזרימה בנילוס הכחול משתנה לאורך חודשי השנה:

בחודשי הקיץ עונת הגאות.

מחודש ינואר ועד חודש יוני, ניכרת מגמת ירידה מתונה מאוד בכמות המים בנהר.

מחודש יוני ועד חודש ספטמבר ניכרת מגמת עלייה חדה בכמות המים בנהר.

מחודש ספטמבר ועד חודש דצמבר ניכרת מגמת ירידה חדה בכמות המים בנהר.

(2) אקלים מונסון מתאפיין בכמויות גשם רבות בעונת הקיץ, ולכן עונת הגאות בנהר היא בקיץ.

סעיף ג'

מצרים מסכימה לסכר הידרואלקטרי משום שבסכר זה אתיופיה לא פוגעת בכמות המים המגיעה למצרים. לעומת זאת, מצרים מתנגדת להקמת סכר שמטרתו אגירת מים והשקיה חקלאית, כיוון שהוא עלול לפגוע באספקת המים אליה.

שאלה 3- אדיס אבבה**סעיף א'**

גורמי מיקום של העיר אדיס אבבה:

(הנבחרים נדרשו לתאר שלושה)

נהרות – ניתן לראות שבסמוך לאדיס אבבה זורם נהר אוש, המהווה גורם משיכה לתושבים.

מחצבים - באזור מחצבים: זהב ופלטינה, המהווים בסיס למכרות ולמסחר, וכן בסיס לפיתוח מוקדי תעסוקה.

צומת תחבורתי – ניתן לראות שאדיס אבבה ממוקמת על צמתי תחבורה, דבר הגורם להתפתחותה ולגידולה.

טופוגרפיה הררית - אזור אקלים טרופי, ולכן העיר על הר כדי להתגונן מפני הצפות.

סעיף ב'

מגמת השינוי בגודל אוכלוסיית אדיס אבבה:

בין השנים 1984-2013 חלה מגמת עלייה באוכלוסיית העיר.

שני הגורמים למגמה זו:

- תהליך עיור- הגירה מהכפר אל העיר.
- ריבוי טבעי גבוה בעיר.

סעיף ג'

שני הקשיים שעלולים להיגרם במרחב העירוני של אדיס אבבה בעקבות השינוי בגודל אוכלוסייתה:

1. **צפיפות אוכלוסין** – מכיוון שמספר האנשים שמגיע להתגורר בעיר גבוה, ואין מספיק דירות לאכלס אותם, רבים מהם נאלצים להתגורר בצפיפות (מספר נפשות גבוה שחולק דירות קטנות).
2. **אבטלה** – מכיוון שהעיר הולכת וגדלה בקצב מהיר, אך מקומות העבודה לא גדלים באותו הקצב, אחוז המובטלים הולך ועולה.

שאלה 4- חקלאות ופיתוח כלכלי

סעיף א'

שני מאפיינים של החקלאות באתיופיה:

מאפיין ראשון – מספר מועסקים גבוה. ניתן לראות זאת בתמונה 3.

מאפיין שני – מחסור בטכנולוגיה. ניתן לראות זאת בתמונה 2.

רמת הפיתוח של החקלאות באתיופיה נמוכה.

סעיף ב'

שני הבדלים בין החקלאות באתיופיה באזור שממזרח לקו האורך 40 ובין החקלאות באזור שממערב לו:

הבדל ראשון – ממערב לקו זה מספר הגידולים גבוה יותר מאשר באזור שממזרח לקו זה.

הבדל שני – ממערב לקו זה יש גיוון בגידולי החקלאות לעומת הדלות היחסית בגיוון בגידולי החקלאות באזור שממזרח לקו זה.

הגורם העיקרי להבדלים אלה:

ממערב לקו זה כמות המשקעים רבה יותר מאשר באזור הנמצא ממזרח לקו זה.

סעיף ג'

שני משאבים טבעיים של אתיופיה והאפשרות לנצל כל אחד מהם לפיתוח הכלכלה במדינה:

משאב ראשון – נהרות הזורמים במדינה.

הנהרות מהווים גורם משיכה לתיירים, המכניסים מטבע זר. בנוסף, ניתן באמצעותם להשקות שטחים חקלאיים, וכן ניתן להקים על הנהרות סכרים, כדי להפיק אנרגיה הידרו-אלקטרית.

משאב שני – רכסי הרים.

רכסי הרים מהווים גורם משיכה לתיירים המגיעים לאזור, המכניסים מטבע זר ומורידים את רמת האבטלה, בשל הקמת בתי מלון עבורם ועוד.

שאלה 5- אוכלוסייה**סעיף א'**

מבנה הגילים באתיופיה :

ניתן לראות שאוכלוסיית הילדים, כלומר האוכלוסייה התלויה, רבה יחסית.

כמו כן, האוכלוסייה היצרנית מועטה יחסית.

בנוסף, אוכלוסיית הקשישים (שגם היא אוכלוסייה תלויה) נמוכה יחסית.

סעיף ב'

רמת הפיתוח של אתיופיה נמוכה.

שני נתונים המבססים קביעה זו :

- שיעור הילודה במדינה גבוה, דבר המעיד על מעמד נמוך של נשים, מחסור בהשכלה ועוד.
- תוחלת החיים במדינה נמוכה, כלומר הקשישים אינם מגיעים לגיל מבוגר יחסית, וזאת בשל מחסור ברופאים, בתרופות ועוד.

סעיף ג'

גורם אפשרי למגמת השינוי בשיעור הפרייון :

(על הנבחנים לציין הסבר אחד)

- עלייה במעמד האישה.
- עלייה בהשכלה בקרב נשים.
- עלייה בשימוש באמצעי מניעה.

גורמים אפשריים למגמת השינוי בשיעור התמותה :

(על הנבחנים להסביר גורם אחד)

- התקדמות ברפואה. כלומר, יותר רופאים, יותר תרופות והכנסת מכשור רפואי.
- שיפורים בתברואה בחלק מהאזורים באתיופיה הביאו לכך שמספר התושבים הלוקים במחלות ובמגפות הולך ויורד.

